

TÁJÉKOZTATÓ (VI.)

a felvonó, vagy mozgólépcső (mozgójárda) tulajdonosok (üzemeltetők) részére az üzemeltetés, ellenőrzés és nyilvántartás megváltozott jogszabályi háttéréről

Immár ötödik éve működik új rendelkezések szerint a felvonók és mozgólépcsők építésügyi hatósági engedélyezése, üzemeltetése, ellenőrzése és nyilvántartása, **az 1998. június 18-án hatályba lépett 113/1998. (VI.10.) Kormányrendeletnek** megfelelően, amelyet a gyakorlati tapasztalatok alapján **1999. december 14-től** a 173/1999. (XII.6.) számú, ill. **2002. december 1-től** a 246/2002. (XI. 28.) Korm. rendelet részben módosított.

Az üzemeltetők teendői a módosítások során alapvetően nem változtak, néhány új információt azonban közlünk az alábbiakban (pl. újabb jogosult vizsgáló szervezet van 2002. január vége óta).

Az utóbbi évek eseményei döntően azt igazolják, hogy a legtöbb „régibb” üzemeltető ismeri az új rendszert, ill. leginkább csak új üzemeltetőknél jelentkezhet ezzel kapcsolatosan probléma.

Az ismeretek felfrissítése, ill. az új üzemeltetők tájékoztatása érdekében röviden ismertetem a főbb tudnivalókat:

1. Az üzemeltetőnek (tulajdonosnak) írásos megbízást kell adnia:

- a berendezés napi ellenőrzését és mentési ügyeletét ellátó, vizsgázott üzemgyeletes(ek)nek,
- a havi rendszerességgel ismétlődő karbantartást végző, arra jogosult vállalkozásnak,
- a karbantartás megfelelőségét ellenőrző, ellenőri engedéllyel rendelkező ún. ellenőröknek és
- a rendszeres biztonságtechnikai felülvizsgálatot végző ún. kijelölt szervezeteknek.

2. A jogszabályban meghatározott számú biztonságtechnikai felülvizsgálatot - a tárgyévben időben arányosan elosztva - az alábbiak szerint kell elvégeztetni:

- a) **Általános esetben az évi négy kötelező vizsgálatból kettőt** - a karbantartás megfelelőségének ellenőrzését - az ÉMI Kht. által regisztrált, engedéllyel rendelkező **ellenőrökkel**, a **további kettőt**, valamint a berendezés üzembe helyezés előtti, ill. ún. "javítás utáni" vizsgálatait az illetékes miniszter* által **kijelölt szervezetekkel kell elvégeztetni**.

Ezek a szervezetek nyereség-orientált vállalkozások. **Jelenleg ilyen kijelöléssel csak**

- **az ÉMI-TÜV Bayern Kft. (1043 Budapest, Dugonics u. 11.)**, (nem tévesztendő össze az ÉMI Kht-vel)
- **a Marton Szakértő Iroda Kft. (1083 Budapest, Bókay J. u 34.)**, valamint **2002. január vége óta**
- **a TÜV Rheinland InterCert Kft. (1061 Budapest, Paulay Ede u. 52.)**

az ÉMI Kht. által regisztrált ellenőreiből álló egysége – **rendelkezik**. [Az újabb szervezet(ek) kijelölését az illetékes miniszter* hivatalos közlönyökben teszi közzé, ill. az ÉMI Kht. (FMF) nyilvántartásba veszi.]

- b) **Különleges esetben:** A tíz évnél fiatalabb berendezéseknél, ill. a Korm. rendelet szerinti „felújított” berendezéseknél évi egy kijelölt szervezeti vizsgálat kötelező. A jogszabály szerint „felújítottnak” számít az a berendezés, melynél a meghajtógép és a vezérlés, felvonók esetében még az akna- és fülkeajtók cseréje két naptári éven belül történt.

Az ISO 9000-es minőségügyi rendszert működtető karbantartó szervezet – az üzemeltető megbízása alapján – saját karbantartási rendszere keretén belül is ellenőrizheti a karbantartás megfelelőségét.

3. Az üzemgyeletesi (korábban kezelői) és karbantartói feladatkörök lényegesen nem változtak.

Üzemgyeletes csak erre kiképzett és vizsgázott személy lehet, aki a berendezést naponta ellenőrzi, annak teljes üzemideje alatt a fülkéből adott esetleges vészjelzést fogadja, és intézkedik a bennrekedt utasok kimentéséről, ill. intézkedik egy esetleges baleset után. Lehetőség van arra, hogy a berendezést egy - felvonókhoz- ill. mozgólépcsőkhöz való alkalmasság szempontjából minősített - diszpécser-központra kapcsolják, ez esetben részben vagy teljesen a központot működtető szervezet veszi át az üzemgyeletes feladatait.

Az üzemgyeletesek és a felvonóvezetők oktatását a kijelölt szervezetek és az ellenőrök is végezhetik.

A karbantartást – a vonatkozó szabvány szerint – arra jogosult szervezettel vagy vállalkozóval, havi rendszerességgel kell elvégeztetni.

4. A biztonságtechnikai felülvizsgálatokat végzők szakmai tevékenységének felügyeletét az illetékes miniszter* az ÉMI Kht.-n keresztül látja el. Az ÉMI Kht. – amely 100%-ban állami tulajdonú, nem nyereség-orientált, közhasznú szervezet – e feladatra a **Felvonó és Mozgólépcső Felügyeletet (FMF)** működteti. **Az ÉMI Kht. FMF végzi a berendezések országos központi nyilvántartásának vezetését is. Az ÉMI Kht. (FMF) felé az ellenőröknek adatszolgáltatási, a kijelölt szervezetnek felülvizsgálatait után - a kormányrendelet által előírt - adatszolgáltatási és nyilvántartási díjfizetési kötelezettsége áll fenn, ez utóbbit az üzemeltetők felé a jogszabály szerint a vizsgálati díjban érvényesítheti.**

5. Az új berendezések egyszeri alapadatainak rögzítését az ÉMI Kht. az elsőfokú építésügyi hatóságok és a kijelölt szervezetek, valamint az üzemeltetők adatszolgáltatása alapján végzi. A kormányrendeletben rögzített módon az egyes új berendezések forgalomba hozatalára más jogszabályok is vonatkozhatnak, ill. más minisztérium (GKM) által kijelölt szervezet végezheti az ún. tanúsítást. Az adatszolgáltatással és a vizsgálatok elvégzésével kapcsolatos kötelezettségek elmulasztása esetén az ÉMI Kht-nak - a fenti jogszabály szerint - az illetékes építésügyi hatóságnál eljárást kell kezdeményeznie, a berendezések használóinak érdekében. (Az FMF az általa „felügyelt” periodikus vizsgálatokat nem végezheti el.)

A karbantartásra, annak ellenőrzésére, ill. a kijelölt szervezetek által végzett éves felülvizsgálatok - az ún. fő-, és ellenőrző (időszakos) vizsgálatok – tartalmára az MSZ- 04-78:1988; az MSZ-04-79:1988; az MSZ-04-80:1984 és MSZ-04-81:1980 jelű szabványok az irányadók.

Az üzemeltetőnek az általa használaton kívül helyezett, vagy hatóságilag leállított berendezés állagmegóvása érdekében annak rendszeres karbantartásáról és a berendezés veszélytelenítéséig, vagy az engedélyezett lebontásáig (lásd az új a 246/2002. (XI. 28.) Korm. rendelet 2. §. (2) jelű bekezdését is) a kötelező vizsgálatok elvégzéséről gondoskodnia kell. A veszélytelenítés szakszerű elvégzését az ellenőrzésre jogosultakkal felül kell vizsgáltatni, akik a Felügyelet felé ezt jegyzőkönyvben jelzik.

6. Az **üzemeltetők írásos adatszolgáltatási kötelezettsége** az ÉMI Kht. FMF felé a következőkre terjed ki:
- változás esetén az új tulajdonos ill. üzemeltető neve, címe;
 - a jogerős építési- és használatbavételi engedély száma;
 - a biztonságtechnikai ellenőrzést végző ellenőr és kijelölt szervezet neve, címe;
 - a felvonóval kapcsolatos balesetek;
 - az építésügyi hatóság intézkedései.
7. Felhívjuk a tisztelt üzemeltetők szíves figyelmét arra is, hogy a hivatkozott kormányrendelet által meghatározott **kötelezettségek elmulasztása szabálysértésnek minősül**, és szankciókkal járhat.
8. A régi üzemeltetők közül sokan tudják, hogy e berendezések megbízható működése a legtöbb helyen nélkülözhetetlen eleme egy épület rendeltetésszerű használatának, valamint, hogy ezek értékes (több millió forintért cserélhető) eszközök. E berendezések rendszeres üzemügyeleti ellenőrzés, szakszerű, havi karbantartás és biztonságtechnikai felülvizsgálatok nélkül hamar válhatnak a használóikra és a környezetükre veszélyes gépekké. Ezen kívül a megfelelő szintű karbantartás rövid időtartamú hiánya is előidézhet - akár az új berendezéseknél is – többszáz ezer forintos, vagy nagyobb költséggel javítható hibákat. Az utasok biztonsága érdekében beépített biztonsági berendezések helyes beállítását, ill. megfelelő működését általában csak a nagyobb szakértelmet, vagy műszeres vizsgálatot is igénylő ellenőri vizsgálatok tudják megfelelően ellenőrizni. **Ma már sokan belátják azt is, hogy az alapos – és általában többszörös – vizsgálat a használók biztonsága érdekében történik**, továbbá, hogy a kisebb javítások időbeli előírásával és elvégzésével a kapcsolódó későbbi nagyobb ráfordítások előzhetőek meg. A vizsgálatok az esetleges balesetek esetén csökkenthetik az üzemeltető felelősségét.
9. Az új üzemeltetők tájékoztatására felsorolnék néhány jellemző baleseti okot, amelyek többsége az előírt kötelezettségek és az általában jogosan szigorú intézkedések betartása mellett jórészt megelőzhető:
- **Aknába zuhanás, illetéktelen által – a fülke távollétében – kinyitott biztonsági zár miatt:** Az üzemügyeletes általi napi ellenőrzéssel, a folyamatos mentési ügyelet és „a közvetlen hiba-bejelentési lehetőség” biztosításával elkerülhető lehet a baleset bekövetkezése. A Felügyelet - a baleseti veszélyek csökkentése érdekében - a csuklópántos aknaajtók esetében az esedékes zárcseréknél az európai szabványnak megfelelő, egységes, speciális kulccsal csak az illetékesek által nyitható biztonsági zárok beépítését kezdeményezte.
 - **Aknába zuhanás, illetve a fülke lezuhanása** a nem megfelelő műszaki állapotú, pl. az elhasználódott, nem idejében cserélt, vagy felújított, valamint a rongálás miatt sérült, ill. rosszul beállított elemek miatt,
 - **A fülkében rekedt személyek „kitörési kísérlete”, vagy a „tartós bezártság”** kockázati hatásai, a folyamatos mentési ügyelet hiánya, vagy a jelzőberendezések hibája miatt.

Reméljük, hogy rövid tájékoztatónkkal sikerült a jogszabály-változásokra figyelmüket felhívni, ill. e berendezések üzemeltetésével kapcsolatos teendőkről tájékoztatni.

Az esetleges további (az ellenőrzések szakmai felügyeletével és a nyilvántartással kapcsolatos) **kérdéseikkel forduljanak az ÉMI Kht. FMF munkatársaihoz** (elsősorban Niklász Béla és Szász Béla urakhoz, levélcím: 1391 Budapest, Pf.: 203; tel/fax: 312-2186, 312-2799), hogy a tájékoztatlanságból eredő mulasztások - és a kényszerűen kezdeményezett hatósági eljárások - elkerülhetőek legyenek.

Budapest, 2003. február 10.

Darabos Zoltán (ÉMI Kht. FMF vezető)